

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 152/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Tomášom Sisákom, Havlíčkova 16, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 58 C 236/2013-455 z 18. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 11. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde sa z iniciatívy sťažovateľky viedlo konanie o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré sa skončilo právoplatným zamietnutím žaloby [rozsudok okresného súdu zo 6. februára 2020 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 65/2020-389 z 25. februára 2021, právoplatný 10. marca 2021]. Rozsudok krajského súdu napadla sťažovateľka dovolaním.

3. V priebehu konania uznesením okresného súdu z 5. mája 2020 (doručeným sťažovateľke 15. apríla 2021) bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 5 046 eur, proti ktorému podala sťažnosť a súčasne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov. O žiadosti sťažovateľky rozhodol okresný súd uznesením z 11. mája 2021, ktorým jej oslobodenie od platenia súdnych poplatkov nepriznal (rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 28. mája 2021). Nadväzne okresný súd uznesením z 18. októbra 2021 zmenil rozhodnutie o výške súdneho poplatku za odvolanie (správne mal byť vyrubený vo výške 4 976 eur).

4. Po podaní dovolania okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 10 022 eur, ktorý sťažovateľka nezaplatila, a preto uznesením z 15. júna 2021 zastavil dovolacie konanie podľa § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Proti tomuto rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú sudca okresného súdu napadnutým uznesením zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie za ústavne nesúladne a právne neudržateľné. V ústavnej sťažnosti namieta, že postup okresného súdu je popretím jej práva na prístup k súdu a vo svojich dôsledkoch znamená popretie spravodlivosti, pretože o jej dovolaní sa nekoná. V konkrétnostiach tvrdí, že:

- a) predmetný súdny poplatok jej v skutočnosti nikdy nebol vyrubený, keďže neexistuje žiadne rozhodnutie o vyrubení súdneho poplatku,
- b) okresný súd sa nevysporiadal s tým, že sťažovateľka podala žiadosť o úplné oslobodenie od súdnych poplatkov, ktorej súd nevyhovел a nemohla proti takému rozhodnutiu podať opravný prostriedok,
- c) s jej žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov sa okresný súd vysporiadal čisto formálne, keď len stroho konštatoval, že neuniesla dôkazné bremeno o svojich pomeroch,
- d) okresný súd nerozhodol o jej návrhu na zrušenie uznesenia o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov,
- e) okresný súd nevzal do úvahy, že o jej žiadosti rozhodol po právoplatnom skončení veci, čo vylučuje aplikáciu právnych záverov rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 21/2017, na ktoré okresný súd v napadnutom uznesení poukazuje,
- f) napadnuté uznesenie nezohľadňuje individuálne okolnosti tejto veci, najmä výšku súdneho poplatku, ktorá nie je štandardná,
- g) záver okresného súdu o tom, že sťažovateľka nepožiadala o oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie, považuje za rozporný s objektívnou realitou, keďže žiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu, teda od všetkých poplatkov,

h) je absurdné, aby okresný súd rozhodoval o súdnom poplatku za dovolanie, keď ešte nebolo ani právoplatne rozhodnuté o výške poplatku za odvolanie, pričom výška poplatku za odvolanie je určujúca pre výšku poplatku za dovolanie. Okresný súd zastavil dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol určený v rozpore so zákonom a navyše predčasne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka o nesprávnom procesnom postupe a nadväznom rozhodnutí okresného súdu, ktorý v reakcii na nesplnenie poplatkovej povinnosti sťažovateľky zastavil dovolacie konanie, čím mal sťažovateľke znemožniť prístup k dovolaciemu súdu. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie za nezákonné a ústavne neudržateľné z dôvodu nesprávnych skutkových a právnych záverov okresného súdu.

7. S ohľadom na vymedzený predmet konania ústavný súd už v obdobných prípadoch viackrát zdôraznil, že právo na súdnu ochranu (právo na prístup k súdu) nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha podmienkam (v súlade s čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napríklad procesná subjektivita, zákonné lehoty, náležitosti žaloby, *exceptio rei iudicatae* (prekážka právoplatne rozhodnutej veci), prekážka litispendencie, ako aj platenie súdnych poplatkov a iné podmienky súdneho konania. Ani ústava, ani dohovor negarantujú právo na bezplatné súdne konanie. Uloženie poplatkovej povinnosti v súkromnoprávných sporoch teda nemožno samo osebe považovať za rozporné s právom na prístup k súdu chráneným v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kreuz proti Poľsku z 19. 6. 2001, sťažnosť č. 28249/95, par. 60; rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Airey proti Írsku z 9. 10. 1979, sťažnosť č. 6289/73, par. 26 – 26, ako aj IV. ÚS 144/04).

8. Rozhodovanie o súdnych poplatkoch – napr. o oslobodení od súdnych poplatkov, o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku a podobne – spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa (z novšej judikatúry napr. II. ÚS 224/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 134/2015, II. ÚS 361/2015). Rozhodovanie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky, napríklad pre oslobodenie od súdnych poplatkov, o následkoch nepriznania oslobodenia od povinnosti zaplatiť súdny poplatok alebo o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa súdnych poplatkov vychádzať (porov. I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011, III. ÚS 441/2014).

9. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že nezistil v jeho dôvodoch takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup okresného súdu nemajúci oporu v aplikovaných právnych predpisoch vo väzbe na konkrétne okolnosti danej veci. Vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľky týkajúcej sa formy výzvy na zaplatenie súdneho poplatku

za dovolanie [bod 5 písm. a)] uviedol, že takáto výzva je poplatníkovi zasielaná v prípade nezaplatenia súdneho poplatku splatného podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch). Účelom výzvy teda nebolo uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, ale upozornenie na jej nesplnenie. Sama povinnosť vyplýva zo zákona a je podmienkou na to, aby súd mohol pokračovať v konaní. Zároveň sťažovateľke vysvetlil, v ktorých prípadoch sa vydáva uznesenie o vyrubení súdneho poplatku (súdny poplatok za odvolanie alebo za návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom v prípade ich nezaplatenia je stanovená možnosť ich vymáhania; bližšie bod 16 napadnutého uznesenia).

9.1 V reakcii na druhú námietku [bod 5 písm. b)] okresný súd s poukazom na obsah spisového materiálu uviedol, že sťažovateľka nepodala návrh na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie. Ozrejmil, že svojou žiadosťou reagovala na uznesenie o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie, čo vyplýva i z príloh priložených k ústavnej sťažnosti. Ďalej okresný súd zdôraznil, že právna úprava rozlišuje jednotlivé štádiá konania, a teda rozhodnutie o oslobodení, resp. neoslobodení od súdneho poplatku sa nevzťahuje na celé konanie, resp. akékoľvek štádium konania. Celým konaním sa rozumie konanie končiace právoplatným rozhodnutím veci odvolacím súdom, a preto aj priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v skorších štádiách konania sa nevzťahuje na dovolacie konanie a na výkon rozhodnutia. V dovolacom konaní sa o návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku rozhoduje samostatne (§ 436 ods. 2 CSP). Svoj názor podporil uznesením najvyššieho súdu č. k. 8 Cdo 21/2017 z 29. novembra 2017 uverejneným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 74/2018.

10. Uvedené právne závery okresného súdu vo vzťahu k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie možno považovať za zrozumiteľné, logické a rešpektujúce účel vo veci aplikovaných právnych noriem – predovšetkým príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku a zákona o súdnych poplatkoch. Ústavný súd preto nemá za týchto okolností ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby tieto závery prehodnocoval a následne ich podroboval ústavnoprávnej korekcii. Právny názor o tom, že rozhodnutie o oslobodení od súdnych poplatkov sa nevzťahuje na dovolacie konanie, nemožno považovať za arbitrárny, keďže má oporu tak v právnej úprave, ako aj v právnej praxi. Zohľadňuje aj situáciu, ak by žiadateľovi nebolo priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, pretože mu tým zachováva možnosť požiadať o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov znova aj v ďalších fázach konania. Faktom zostáva, že sťažovateľke nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, a teda aj v prípade pripustenia názoru, podľa ktorého sa jej žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov vzťahovala aj na dovolacie konanie [bod 5 písm. g)], by situáciu nezmenilo. Sťažovateľka nezaplatila súdny poplatok ani opätovne nepodala žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov v reakcii na výzvu súdu na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, hoci tak urobiť mohla. V každom prípade (by) tak nastúpil zákonný následok v podobe zastavenia dovolacieho konania. Z uvedeného vyplýva, že to bola práve absencia procesnej aktivity sťažovateľky, ktorá znemožnila všeobecnému súdu posudzovať výšku súdneho poplatku za dovolanie v rámci jej ekonomických (finančných) možností zaplatiť tento súdny poplatok a s ohľadom na fázu

konania, v ktorej sa spor nachádzal. Do situácie, ktorú ona sama vníma ako nespravodlivú, sa teda dostala vlastným procesným postupom (nekonaním), dôsledky ktorého (za súčasného poučenia súdu) mohla a mala predvídať, a to o to viac v situácii, keď bola v spore kvalifikovane právne zastúpená.

11. S ohľadom na uvedené ústavný súd uzatvára, že napadnuté uznesenie okresného súdu nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, rešpektuje zákonné požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia, nie je arbitrárne a dostatočným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo bolo potrebné sťažovateľkou podanú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

12. Námietky sťažovateľky vzťahujúce sa k uzneseniu okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o neoslobodení sťažovateľky od platenia súdnych poplatkov [bod 5 písm. c), d) a e)], sú bez právneho významu, pretože toto rozhodnutie nie je predmetom ústavnej sťažnosti. Pre úplnosť je však potrebné uviesť, že označené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 28. mája 2021 (sťažovateľka nevyužila možnosť podať proti nemu ústavnú sťažnosť, pozn). Okresný súd nebol oprávnený v napadnutom uznesení opätovne posudzovať prípadnú správnosť rozhodnutia okresného súdu o neoslobodení sťažovateľky od poplatkovej povinnosti, keďže jeho úlohou bolo rozhodnúť, či sú tu dôvody na zastavenie dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, a to i z hľadiska sťažnostných námietok uplatnených sťažovateľkou, čo aj učinil.

13. Na ústavnej akceptovateľnosti napadnutého uznesenia nemôže nič zmeniť ani procesný chaos rozhodovania okresného súdu o jednotlivých súdnych poplatkoch [bod 5 písm. h)], najmä pokiaľ ide o súdny poplatok za odvolanie (pozri bod 3), ktorý prehľadnosť situácie a pochopenie jednotlivých rozhodnutí nepochybne sťažil. Ako už bolo uvedené, predmetom ústavnej sťažnosti je výlučne napadnuté uznesenie, ktoré vo svojich dôsledkoch znamená zastavenie dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, pričom tento súdny poplatok vzniká už podaním dovolania, a vo vzťahu k vyrubeniu tohto samostatného súdneho poplatku niet postupu okresného súdu z časového hľadiska čo vytknúť. Okrem toho, vyrubenie tohto súdneho poplatku sa neodvíja od jeho matematického vyčíslenia, ktoré je možné napraviť, tak ako urobil okresný súd pri súdnom poplatku za odvolanie, ale od jednoznačného znenia príslušného ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch.

14. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že okresný súd napadnutým rozhodnutím nemohol zasiahnuť do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a do jej práva spravodlivé súdne konanie, pretože toto rozhodnutie predstavovalo zákonný následok nezaplatenia súdneho poplatku za dovolanie. Tento zákonný následok v podobe zastavenia príslušného konania vyplýva z § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch a nepodlieha prípadnej diskrecii vo veci konajúceho všeobecného súdu. Ústavný súd v tomto bode poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého všeobecný súd (v zásade) nemôže svojím postupom, resp. rozhodnutím porušiť ústavou alebo dohovorom zaručené právo, ak koná a rozhoduje v súlade s platným a účinným zákonom (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00, III. ÚS 660/2014, II. ÚS 46/2017). Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona

č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

15. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2022

Miloš Maďar
predseda senátu